

Eşrefoğlu Rumi

Anadolu'da yaşayan büyük velîlerden, şâir. İsmi Abdullah olup, babasınıninki Eşref'dir. Babasının ismi ile şöhret buldu. Babası, Mısır'dan İznik'e göç etti. Eşrefoğlu Rûmî İznik'te doğdu. Doğum târihi belli değildir. 1484 (H. 889)'da İznik'te vefât etti. Türbesi İznik'tedir. Eşrefzâde-i Rûmî diye de bilinir.

Babasının terbiyesi altında büyüyen Eşrefoğlu Rûmî, önce İznik'te bulunan medreselerde çeşitli âlimlerden ders aldı. Zamânın zâhirî ilimlerinde üstün başarılar elde etti. Sonra Bursa'ya giderek Pâdişâh Çelebi Mehmed'in medresesine girdi. Burada tefsîr, hadîs ve fıkıh ilimleri üzerinde söz sâhibi olan âlimler derecesine yükseldi. Buradan mezun olunca, Bursa'da müderrislik yapan hocası büyük âlim Alâeddîn Ali hazretlerinin yardımcısı oldu. Çelebi Mehmed Han Medresesinde bir müddet ders veren Eşrefoğlu Rûmî bir sabah vakti medrese civârında dolaşırken, zamânın velîlerinden olan Ebdal Mehmed'e rastladı. Kalbinden; "Tasavvuf yolundan bana nasîb var ise bâzı alâmetler görünsün." diye geçirerek ona yaklaştı. Ebdal Mehmed kendisine bakarak; "Ey medreseli! Bize köfteli çorba getir." dedi. Bu söz üzerine çarşıya gidip, köfteli çorba aradı. Fakat bulamadı ve eli boş dönmek için köftesiz çorba aldı. Ebdal Mehmed'e gelirken yoldaki çamurdan bir parça alarak, birkaç yuvarlak köfte hâline getirip, çorbanın içine attı. Ebdal Mehmed çorbayı karıştırıp köfte bulamayınca Eşrefzâde'ye; "Hani bunun köftesi?" diye sordu. Daha sonra çorbayı iyice karıştırdı ve Eşrefoğlu'na uzatarak; "Ye bunu!" dedi. Eşrefoğlu büyük bir teslimiyet ile tereddüd etmeden çorbayı yedi. Çorbanın içine atılan çamur parçaları köfteye dönmüştü. Bunun üzerine o zât; "Ya sen olmayıp da kim olsa gerek." şeklinde bir söz söyleyip oradan uzaklaştı. Eşrefoğlu bu sözlerden bir mânâ çıkaramamasına rağmen, tasavvuf yoluna girmesi hususunda bir işâret olduğuna inandı.

Nefsini terbiye etmek, kalp aynasını cilâlamak için kendi kendine uğraşmaya başladı. Bu yolda bir hoca bulmanın şart olduğunu düşünerek, kitaplarını dağıttı ve Bursa'da bulunan Emîr Sultan'ın huzûruna gitti. Talebesi olup, hizmetiyle şereflenmek istediğini bildirdi. Emîr Sultan, Abdullah'ın tasavvuf yolunun aşkıyla yandığını görünce, onu evliyânın büyüğü Ankara'daki Hacı Bayrâm-ı Velî'ye gönderdi. Sonra, Ankara'ya gidip, yeni hocasına tam teslim oldu.

Hacı Bayrâm-ı Velî hazretleri, Abdullah'daki kâbiliyeti keşfederek ona nefsinin terbiye edecek vazîfeler verdi. Yaşı kırkın üzerinde ve büyük bir âlim olduğu halde, hocasının emîrlerine "Bâşüstüne" diyerek sarıldı. Kendisine verilen helâ temizleme vazîfesini, bütün gayretiyle yapmaya başladı. Nefsinin isteklerini terkedip, istemediklerini yapmak için büyük çaba sarfetti. Bu şekilde riyâzet ve mücâhedeye devâm etti. Hocası Hacı Bayrâm-ı Velî'ye on bir sene hizmet etmekle şereflendi. Bu kadar zaman zarfında hocasının; "Üstâdın huzûrunda lüzumsuz konuşmak edebe aykırıdır." sözü üzerine, yanında bir kelime bile konuşmadı. Sadece sorulan suâllere kısa ve öz olarak cevap verir, edebe, ziyâde dikkat ederdî. Eşrefoğlu Abdullah, on bir sene içinde pekçok imtihandan geçti. Yaptığı güç işlerden hiç şikâyette bulunmadı. Bu sabrı ve hocasına karşı muhabbeti ve hürmeti üzerine, Hacı Bayrâm-ı Velî kızı Hayrünnisâ'yı ona nikâh ederek zevceliğe verdi. Bir müddet daha hizmete devâm eden Eşrefoğlu Abdullah, hocasından

izin alarak Allahü teâlânın emîr ve yasaklarını bildirmek üzere İznik'e gitti. Orada kendi iç âlemiyle başbaşa kaldı. Hocasından ayrılığı onu yaktı, hasretine fazla dayanamadı ve tekrar Ankara'ya döndü. Hacı Bayrâm-ı Velî, dâmâdını, tasavvuf yolunda derecelerinin ilerlemesi için tekrar İznik'e gönderdi. Orada kırk gün nefsinin terbiye etmesi için halvete girmesini, sonra Ankara'ya gelmesini emretti. İznik'e gidip geldikten sonra, hocasının; "Hama şehrinde Abdülkâdir-i Geylânî hazretlerinin torunlarından Şeyh Hüseyin Hamevî'nin huzûruna gidip, Kâdirî yolunu öğreniniz." buyurdu. Bu emri yerine getirmek üzere hazırlığa başladı. Hanımını ve biricik kızı Züleyhâ'yı bir merkebe bindirerek, Hacı Bayrâm-ı Velî ile vedâlaştı. Günlerce zahmetli ve yorucu yolculuktan sonra, Hama'ya yeni hocasının huzûruna vardı.

O gün hacdan dönen Hüseyin Hamevî, ilâhî bir ilhâm ile Eşrefzâde'nin gelmekte olduğunu anlayarak, talebelerine; "Bugün Anadolu'dan bir er geliyor. Gidip karşılayınız." buyurdu. Karşılama çöken talebeler zahmetli ve zorlu yolculuktan dolayı elbiseleri eskimiş olduğı için Eşrefoğlu Rûmî yanlarından geçtiğı halde, hocalarının söylediğı zâtın o olduğunu anlayamadılar. Dergâhın kapısına varan Eşrefzâde Rûmî, Hüseyin Hamevî tarafından itibârla içeri alındı. Hanımı ve çocuğı ise Hüseyin Hamevî'nin hanımı tarafından kendilerine ayrılan odaya götürüldü.

Hüseyin Hamevî, bu yeni talebesinin önce nefsinin terbiye etmek üzere kırk gün halvet için bir hücreye koydu. Eşrefoğlu Abdullah, Hama'da da sıkı bir riyâzet ve mücâhedeye tâbi tutuldu. Kırk gün içinde Hüseyin Hamevî, Abdullah'a ziyâde teveccühlerde bulundu. Bir gün bir hizmetçi hücrelerine yemek götürdü. Eşrefoğlu'nu hareketsiz görünce, öldü zannedip, telaşlandı ve durumu hocasına bildirdi. Fakat kırk gün dolmadığı için Hüseyin Hamevî bu duruma aldırış etmedi. Abdullah kırkıncı günü hücreden çıkartıldığında, büyük bir vecd hâli içinde kendinden geçmiş, gözleri kapalı ve hareketsiz bir halde görüldü. Kendisini melekler âlemini seyretmenin lezzetinden ayırdıklarında; "Sultanım bize kıydınız." diyerek gözlerini açtı. Bu kırk günlük imtihanı başarıyla veren Abdullah, tasavvufta pek yüce mertebelere çıkmış olarak icâzetnâme aldı. Hüseyin Hamevî'nin halîfesi olarak Anadolu'da Kâdirî yolunu yaymak üzere vazîfelendirildi.

"Halk senin zâhirine de bakar. Onun için kıyâfetini biraz düzeltmen lâzımdır. Şu hırkayı ve pabuçları al, giy." buyurunca, Eşrefoğlu hırkayı giydi, pabuçları da başına geçirerek; "Hocamın verdiğı pabuç ayağıma değil, başıma olsa gerektir." dedi.

Hocasının emri üzerine yola çıkmak üzere hazırlık yaptığı sırada, Hüseyin Hamevî'nin eski talebeleri aralarında; "Biz bu kadar zamandan beri hocamızın hizmetindeyiz. Bize himmet verilmedi. Bu Rûmî denilen ve Anadolu'dan gelen kimseye kırk günde hem himmet, hem de icâzet verildi. Bu nasıl iştir?" diye konuşuyorlardı. Hüseyin Hamevî, Allahü teâlânın izniyle bu duruma vâkıf oldu. Talebelerini toplayıp bir konuşma sırasında; "Yâ Rûmî! Bu kadar misâfirimiz oldun. Sana bir ziyâfet veremedik. Bir ziyâfette bulunalım. İnşâallah ondan sonra gidersin." dedi. Yemekler hazırlanıp, talebeleri ile yeşillik bir yere gittiler. Hüseyin Hamevî suyu bulunmayan bir yerde oturulmasını emretti. Talebeleri; "Sultanım, burada su yoktur, namaz zamânı abdest almak icâb ettiğinde sıkıntı çekeriz." demelerine rağmen Hüseyin Hamevî oturulmasını istedi. Talebeler hocalarının emri üzerine oturdular. Namaz vakti girince abdest almak icâb etti. Hüseyin Hamevî, Eşrefoğlu hâriç bütün talebelerine su aramalarını söyledi. Talebelerin; "Sultanım burada su yoktur." demelerine rağmen; "Hele siz bir arayın belki vardır." buyurdu. Talebeler aramalarına rağmen bulamadılar. Bunun üzerine Hüseyin Hamevî; "Rûmî! Gerçi sen

misâfirsın. Misâfire hizmet ettirmek doğru değildir. Bir de sen ara. Belki su bulursun." deyince, Eşrefoğlu; "Emriniz başım üstüne." diyerek hemen aramaya başladı. Bir ağacın yanına gidip, teyemmüm etti ve secdeye varıp Allahü teâlâyâ şöyle yalvardı: "Yâ Rabbî! Hocam su istiyor. Lutfet, su ihsân eyle." Daha sonra başını secdeden kaldırdı. Secde ettiği yerden bir pınarın kaynadığını gördü. Hemen tası doldurup hocasına götürdü. Hüseyin Hamevî talebelerine dönerek; "Su olmadığını iddiâ ediyordunuz. Bakın Rûmî nasıl bulmuş!" dedi. Talebeler hemen suyun bulunduğu yere gittiler. Suyun daha yeni çıkıp akmaya başladığını görünce, hocalarının Eşrefoğlu'na himmet etmesinin sebebini anladılar.

Hüseyin Hamevî, Abdullah'ı Anadolu'ya uğurladıktan bir müddet sonra, arkasından baktı ve; "Abdullah-ı Rûmî koca bir deniz imiş. Bizde bulunan her şeyi çekip sînesine aldı." buyurdu. Çocukları ile birlikte Ankara'ya giden Abdullah-ı Rûmî, kayınpederi Hacı Bayrâm-ı Velî'nin yanında bir müddet daha kaldıktan sonra İznik'e gitti.

İznik'te önceleri münzevî, yalnız bir hayat yaşayan Eşrefoğlu, şan ve şöhretten hiç hoşlanmazdı. Kimsenin dikkatini çekmeden fakirâne bir hayat yaşadı ve insanlardan uzak kalmaya çalıştı. İznik'e Hama'dan bir zâtın gelmesi ile durum değişti. O zât herkese Eşrefoğlu'nun menkıbelerini anlatmaya başlayınca, İznik halkı kendisine hürmet ve itibâr göstermeye başladı. Bundan rahatsız olan Eşrefoğlu Rûmî dağlara çekildi, tekrar uzlet hayâtına başladı. Dağlarda dolaşırken bir köylü onu gördü ve suçlu sanarak yakaladı. Gâyesi onu teslim edip mükâfât almaktı. Fakat onun şöhretini duyan köylünün annesi, kendisini tanıyınca mesele anlaşıldı, köylü ve annesi de Eşrefoğlu'na talebe oldu. Bunun üzerine İznik'e dönen Eşrefoğlu asıl vazîfesi olan insanlara doğru yolu anlatmaya başladı. İlk talebesi olan ve kendisini yakalayan köylü onun için Pınarbaşı denilen yerde bir dergâh yaptırdı. Eşrefoğlu Rûmî burada talebelerine ders vermeye, Kâdirî yolunu yaymak için çalışmalara başladı. Talebelerinin nefsinin terbiye etmek için, riyâzet ve mücâhedeler yaptırmaya, gurur, kibir, ucb gibi kalp hastalıklarından kurtarmaya büyük gayret gösterdi.

Bir gece Eşrefoğlu Rûmî dergâhında ibâdet ediyordu. Bu sırada bir ışık peydâ oldu. O ışıktan şöyle bir hitap duyuldu: "Ey kul! Dile benden ne diler sen. Bütün haram olan şeyleri sana helâl kıldım." Eşrefoğlu bir anda Allahü teâlânın izni ile sesin sâhibi olan şeytanı yakaladı. Avucunun içinde sıkılaşmaya başladı. O anda şeytan; "Yâ şeyh! Ne yapıyorsun? Allah bana kıyâmete kadar mühlet vermiştir. Sen ise beni öldürmek istiyorsun." deyince, Eşrefoğlu; "Ey mel'ûn! Sen benim talebelerimin ve dostlarımla imânlarına kasdetmeyeceğine dâir söz verirsen, salarım." dedi. Şeytan da; "Onların imânlarına kasdetmeyeceğime söz veriyorum." dedi. Bunun üzerine Eşrefoğlu Rûmî; "Ey mel'ûn! Allahü teâlâ ile olan ahbine vefâ etmedin. Benimle olan ahbine mi vefâ edeceksin. Bildiğin şeyden geri kalma." dedi ve saldı. Talebeleri; "Onun şeytan olduğunu nereden anladınız?" diye sorunca; "Bütün haramları sana helâl kıldım, deyince anladım. Çünkü Allahü teâlânın haram ettiği şeyler zâta mahsus değildir. Kıyâmete kadar bâkidir." buyurdu.

Eşrefoğlu'nun gayretli çalışmaları ve büyüklüğü çevreden işitilmeye başlandı. Bursa'dan, İstanbul'dan ve diğer vilâyetlerden akın akın gelip talebesi olmakla şereflenmek isteyenler çoğaldı. Hattâ Sadrâzam Mahmûd Paşa, onun talebesi olmak isteğinde bulundu. Onun yoluna girdi. Abdullah-ı Rûmî hazretleri, talebeleri arasında en ileri olan Abdürrahîm-i Tırsî'yi yerine halîfe, vekil bıraktı ve kızı Züleyhâ ile nikahladı. Abdürrahîm-i Tırsî, hocası ve kayınpederi Abdullah-ı Rûmî'ye çok bağlı idi.

Abdullah-ı Rûmî, Fâtih Sultan Mehmed Hanın İstanbul'u fethinden önce Müzekkin-Nüfûs isimli bir kitap yazdı. Bu kitabını okuyan herkes çok beğendi. Bundan ayrı olarak Tarîkatnâme, Delâilil-ün-Nübüvve, Fütüvvetnâme, İbretnâme, Mâzeretnâme, Elestnâme, Nasîhatnâme, Hayretnâme, Münâcaatnâme, Cinân-ül-Cenân, Tâcnâme, Esrâr-ut-Tâlibîn gibi eserleri vardır. Dîvânında pek güzel şiirler, kasîdeler bulunmaktadır. Yûnus Emre'nin şiirleri tipinde şiirler söylemiştir. Şiirlerinde, "Eşrefoğlu Rûmî" mahlasını kullanan Abdullah-ı Rûmî daha çok öğüt tarafındadır. Halk arasında en çok söylenen ve en meşhur şiiri tövbeye geldir.

Abdullah-ı Rûmî, bir sohbetinde Ebülleys-i Semerkandî'den naklen şöyle anlattı:

Bir târihte Bağdât'ta, zenginler hacca gidiyorlardı. Peygamber efendimizin aşkıyla yanan bir fakîr de, o sene hacca gitmeye niyet etti ve hac kâfilesiyle yola çıktı. Kâfile hareket etmeden önce, herkes eşi-dostu ile helâllaştı.

Şehir dışına çıkıldığında, zenginlerden biri bir fakîrin de hacca gittiğini görünce;

"Bineğin yok, azığın yok. Sen hacca nasıl gideceksin? Bâri cebinde birkaç bin altının var mıdır?" diye alay etti.

Fakîr, bu zenginin alaylı sorusuna çok üzüldü ve;

"Allahü teâlâ ne güzel vekîldir. Mahlûkâtın rızkını o vermektedir. Hepimiz O'nun verdiklerini yiyoruz." diyerek, zenginin bulunduğu yerden mahzûn bir şekilde ayrıldı. Hac vazîfelerini yapana kadar da o zengine hiç görünmedi. Herkes Mekke-i mükerremeden, Medîne-i münevvereye yola çıktıkları zaman, o zengin, fakîri sağ sâlim tekrar karşısında görünce hayret etti ve;

"Komşu, sen de buraya kadar gelip hac vazîfeni yapabildin mi?" diye sormaktan kendini alamadı.

Fakîr de;

"Allahü teâlâyâ sonsuz hamdü senâlar olsun. Yüzümüzün karasına bakmayıp, bu mübârek makâmı ziyâret etmeyi nasîb etti. Geldim, Beyt-i şerîfi tavaf ettim. Sağ sâlim dönüyorum." dedi.

Zengin;

"Hacı efendi! Acabâ sana da berât verdiler mi?" diye sordu.

Fakîr; "Bu ne berâttır ki?" dedi.

Zengin;

"Beyt-i şerîfi ziyâret edenlere, Cehennem'den âzâd olduğuna dâir berât kâğıdı verilir." diyerek, koynundan herhangi bir kağıt çıkarıp fakîri aldattı.

Fakîr, berât kâğıdının kendisine verilmediğine çok üzüldü. Derhal geriye dönüp Harem-i şerîfe geldi. İki gözü iki çeşme hâlinde, kanlı yaşlar akıtarak çok inledi. Allahü teâlâyâ kırık bir gönülle duâlar etmeye, yalvarmaya başladı:

"Ey âlemleri yaratan yüce Rabbim! Sen herşeye kâdirsin, ganî bir pâdişâhsın. İhsânların bütün kullarına her ân yağmaktadır. Cehennem'den âzâd olup orada incinmemeleri için kullarının bâzısına berat vermişsin. Bu fakîr kuluna berât verilmedi. Yoksa bu garîb kulun âzâd olmadı mı?" deyip bayıldı. Baygın hâlde iken, mânâ âleminde yanına bir kimse gelip;

"Ey fakîr! Başını kaldır ve şu berâtını alıp arkadaşlarına yetiş!" diyerek elindekini ona verdi. O ânda fakîr kendine gelerek ayıldı. Elinde, dünyâ kâğıtlarına hiç benzemeyen, yeşil renkli nûrdan yazıları olan ve misk gibi kokan bir berât kâğıdı vardı. Kâğıdı defâlarca öpüp başına koyan fakîrin sevincinden neredeyse aklı gidecekti. Şükür secdesine kapandı. Ömründe hiç görmediği o berâtı, yüzüne ve gözüne sürdü, bağına bastı ve koynuna sokarak arkadaşlarına yetişmek için hızlı adımlarla yürümeğe başladı. Arkadaşları, geriden fakîrin geldiğini görünce gülüşmeğe başladılar. Yanlarına soluk soluğa gelen fakîre alayla;

"Cehennem'den âzâd olma berâtını alabildin mi?" diye sordular.

Fakîr de koynundan berâtını çıkararak;

"İşte! Rabbimizin ihsânı olan berâtım!" diyerek, misk kokulu berâtını zengine sunuverdi. Herkes yerinde donakalmıştı. Berâtı alan zengin, nûrdan yazılarla fakîrin Cehennem'den âzâd olduğunu okuyunca, akli başından gidip, atından düştü. Bir süre yerde baygın yatan zengini zor ayıltılar. Kendine gelen zengin, kâğıdı öpmeye, misk kokusunu koklamağa başladı. Kendi kendine de; "Vâh, vâh benim boşa geçen ömrüme! Keşke ben de bu fakîr gibi sâdık bir fakîr olsa idim. Onun kavuştuğu bu saâdete ben de kavuşsaydım. Bu fakîr, sadâkati sebebiyle bu mertebelere ulaştı. Ben ise zenginliğim sebebiyle gurûra kapıldım ve bundan mahrûm oldum. Bütün malımı versem, bu kâğıttakilerin bir noktasını alamam" diyerek âh eyledi. Gözlerinden kanlı yaşlar döktü.

Fakîr;

"Hacı efendi! Berâtım sende kalsın. Sakla. Ben öldüğüm zaman kefenimin arasına koyun da kabrimde suâl meleklerine onu göstereyim." dedi.

Hacı efendi berâtı büyük bir îtinâ ile koynuna koydu. Uzun yolculuktan sonra evlerine ulaştılar. Zengin olan hacı, berâtı sandığına koydu. Aradan günler geçti. Zengin, ticâret için başka memlekete gittiğinde, fakir vefât etti. Yıkayıp kefenlediler, fakat berâtını bulup kefenin içine koyamadılar. Fakîrin cenâzesini kabre defnettiler. Ancak birkaç ay geçtikten sonra, zengin ticâretinden döndü. Fakîri sorduğunda; "Sizlere ömür! Sen gittikten sonra vefât etti." dediler. Zenginin sanki dünyâsı başına yıkıldı. Çok ağladı ve;

"O zavallının bende pek kıymetli bir emâneti vardı. Onu yerine getiremedim. Böylece vasiyetini yapamamış oldum. O âhirete göçtü, berâtı ise bende kaldı. Berâtını yanına koyamadım." dedi. Hemen sandığın yanına varıp ağzını açtı. Fakat berâtı koyduğu yerde bulamadı. Tekrar tekrar aramasına rağmen yine bulamadı. "Kabrine gidip bakayım. Belki, birisi beratı alıp ona vermiştir." dedi.

Kazma kürek alarak kabre gitti. Mezarını açmak istedi. O anda;

"Kabri açma! Biz ona o berâtı verdik, dışarıda bırakmadık!" diyen bir ses işitti. Nereden geldiği belli olmayan bu ses karşısında zengin, düşüp bayıldı. Mânâ âleminde fakîri gördü.

Fakîr;

"Ey hacı efendi! Allahü teâlâ sana selâmet versin. O berât bana verildi. Hamdolsun. Münker ve Nekîr meleklerine gösterdim. Onu görünce sorgu suâl bile etmediler. Bu berâtı almama hacdan dönerken sen sebep olmuşsun. Cenâb-ı Hak senden râzı olsun." deyip kaybולdu. Zengin ayıldığında, doğru evine gidip, fakir için hatimler okuttu. Yemekler pişirtip, yetimleri, fakirleri doyurdu."

TESBİH EDEN MENEKŞELER

Vakit ilk bahar olduğu için çiçekler yeni açmıştı. Abdest alıp namaz kıldıktan bir süre sonra Hüseyin Hamevî talebelerine; "Biraz menekşe toplayıp, getirin." buyurdu. Talebelerin herbiri bir tarafa dağıldı. Demet demet menekşe toplayıp, hocalarına getirdiler, Eşrefoğlu ise hocasının huzûruna elindeki bir menekşe ile vardı. Hüseyin Hamevî; "Rûmî, misâfir olduğun için menekşenin yerini bulamadın herhalde." deyince, o; "Sultanım hangi menekşeyi koparmak istedimse; "Allah rızâsı için beni koparma, zikir ve ibâdetimden ayırma." diye söyledi. Ben de dolaştım. Bir yerde ibâdeti bitmiş bir menekşe gördüm. Onu koparıp getirdim." dedi. Bu sözleri işiten diğer talebeler onun üstünlüğünü bir kere daha anlamış oldular ve düşüncelerinden tövbe ettiler.

TÖVBEEYE GEL

1

Ey hevâsına tapan,
Tövbeye gel, tövbeye,
Hakka tap, Haktan utan,
Tövbeye gel, tövbeye.

2

Nice nefse uyasın,
Nice dünyâ kovasın,
Vakt ola usanasın,
Tövbeye gel, tövbeye. 3

Nice beslersin teni,
Yılan çıyan yer anı,
Ko teni, besle cânı,
Tövbeye gel, tövbeye. 4

Sen dünyâ-perest oldun,
Nefsin ile dost oldun,
Sanma dirisin, öldün,
Tövbeye gel, tövbeye.

5

Sen teni, sandın seni,
Bilmedin senden teni,
Odlara yaktın cânı,
Tövbeye gel, tövbeye. 6

Gör bu müvekkelleri,
Yazarlar hayrı, şerri,
Günâhtan gel sen beri,
Tövbeye gel, tövbeye. 7

Ey miskin Âdemoğlu,
Usan tutma âlemi,
Esmeden ölüm yeli,
Tövbeye gel, tövbeye 8

Ölüm gelecek nâçar,
Dilin tadını şeşer,
Erken işini başar,
Tövbeye gel, tövbeye.

9

Göçer bu dünyâ kalmaz.
Ömür pâyidâr olmaz,
Son pişman, assı kılmaz
Tövbeye gel, tövbeye. 10

Tövbeye gel, tövbeye. 10
Tövbeye gel, tövbeye. 11
Tövbeye gel, tövbeye. 11
Eşrefoğlu Rûmî sen,

Tövbe kıl erken uyan,
Olma yolunda yayan,
Tövbeye gel, tövbeye.
DÜNYÂ DEDİKLERİ

Eşrefzâde Rûmî bir vâzında şöyle buyurdu: Ey müslümanlar! Dünyâ dedikleri bir hiçten ibârettir. Hiç olduğu şuradan anlaşılıyor ki, sonucu hiçtir. Hiç olan dünyâyâ gönül veren, yolunda ömrünü çürüten ve hiç olan şeyi isteyenler de bir hiçten ibâret kalacaklardır. Amma hiçi hiç sayan âriftir.

Azîzim! Sen o sultanları gözünün önüne getir ki, onlar dünyâyâ geldiler. Lâkin dünyâyâ îtibâr etmediler. Dünyânın arkasına düşüp hırsıyla dünyâlık toplamaya çalışmadılar. Âhret amelleriyle meşgûl oldular. Onlar, bu dünyânın âhret yolunun üzerinde bir yol uğrağı olduğunu anladılar. Buna aldanmak olur mu? Yol tedârikinde bulunup kâfileden ayrılmadılar. Bu dünyâyâ gönül verip aldanmadılar.

Azîz kardeşim! Temiz ve pak erler ile aziz canları gör. Onlar bu dünyâyâ aldanmadılar. Allahü teâlâ kendilerine ne verdi ise nefislerinden kestiler. Kendi nefislerine vermeyip fakirlere dağıttılar. Açları doyurup, çıplakları giydirdiler. Muhtaçları arayıp buldular. Kapılarına gelenleri mahrum etmediler. Darda kalanların gönüllerini ferahlattılar, işlerini gördüler. Şu hadîs-i şerîfi kendilerine düstûr edindiler: "Bir kimse, din kardeşinin bir işine yardım etse, Allahü teâlâ da onun işini kolaylaştırır. Bir kimse, bir müslümanın sıkıntısını giderir, onu sevindirirse, kıyâmet gününün en sıkıntılı zamanlarında Allahü teâlâ onu sıkıntıdan kurtarır."

Akıllılar bu dünyâda şu üç şey ile meşgul olurlar. Böylece onlar herkesin üzülmediği gün, bayram ederler: 1) Dünyâ seni terk etmeden sen dünyâyı terk edesin. 2) Her şeyden kurtulasın. 3) Rabbinle buluşmadan, Rabbin senden râzı olsun. Bunlara riâyet eden kimse, Allahü teâlâ ile görüşüp kabrine öyle gider.

- 1) Osmanlı Müellifleri; c.1, s.17
- 2) Müzekkin Nüfûs
- 3) Menâkıb-il-Eşrefiye
- 4) Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye (49. Baskı); s.1074
- 5) Tâc-üt-Tevârih; c.5, s.179
- 6) Güldeste-i Riyâz-i İrfan; s.180, 182, 317
- 7) Sefînet-ül-Evliyâ; c.1, s.98
- 8) İslâm Âlimleri Ansiklopedisi; c.11, s.374

Ana Sayfa